

SLOVENEK

== Velja po pošti: ==

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo oceloletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1.80

== Inserati: ==

Enostolpna pettirvrtva (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna pettirvrtva (72 mm)
30 vinarjev.

== Izhaja: ==

vsak dan, izvenoma nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Seja deželnega zbora kranjskega dne 28. decembra 1911.

Včerajšnja seja kranjskega deželnega zbora je bila v marsikaterem oziru zanimiva. Liberalna stranka, ki se je od minulega zasedanja sem v svojem časopisju in na različnih shodih na skrajno brezvesten način o deželnem odboru lagala, je imela včeraj priliko, da svoje trditve dokáže, a je le pokazala, da ni res za prav nič drugega več sposobna, kakor da se laže, laže in laže, pokazala je, da nima niti trohice morale več v sebi in da je tako propala, da vzbuja le gnjus in zaničevanje. Poslanci S. L. S. so ji včeraj to zaničevanje v polni meri izkazali na ta način, da razun referenta dr. Lampeta ni nihče liberalnih govornikov poslušal. Voditelj liberalne stranke, ki je edini v tej stranki ohranil še nekaj čuta poštenosti in moralne odgovornosti, ni včeraj razun kratke izjave, tičočee se izpremenjenega cestnega zakona, posegel nič v debato, dr. Triller je spuščal svoje davno znane brezefektne fraze, katere je toplot zabelil s španskim pisateljem Perez Galdosom, od mladina pa je profesor Reisner poizkusil svojo srečo s skrajno ponesrečeno kritiko deželnega proračuna, ki je bila tako pogrešena, da ga je poročevalc dr. Lampe v svojem res sijajnem zaključnem govoru izpostavil splošnemu smehu. Sicer pa se je prof. Reisner še kolikortoliko potrudil, varovati parlamentarno dostojnost, dočim je Adolf Ribnikar s svojim govorom dosegel rekord sirovosti, kakoršnega gotovo ni še noben zastopnik v nobenem zastopstvu na celem omikanem svetu. Liberalna stranka je menda mislila, da bo Ribnikar s svojo predrznostjo komu kaj imponiral, a je bila iznenadena, kajti gotovo ni pričakovala, da bo ta njen najnovejši mandatar šel v svojem prirojenem tonu tako daleč. Splošna sodba vsakega nepristranskega poslušalca je bila, da Ribnikar ni samo nedosegljiv praznoglavc, ampak tudi skrajno neroden, neokusen in da spada vse kam drugam, kakor v kakšno parlamentarno zastopstvo. Ribnikar je dobil včeraj odgovor, da si ga bo zapomnil. Poročevalc dr. Lampe, ki je nasprotnikom z duhovito eleganco, neprekosljivo ojšrostjo in krasno ironijo odgovarjal, je Ribnikarju tako izmil glavo, da je ljubljanski tržni nadzornik vzbujal splošno pomilovanje. Dokazala se mu je očitna laž, vrglo se mu je v obraz, da je lažnjivec, da spada v beznico in ne v deželno zbornico in bil je razkrinkan pred vso javnostjo kot aranžer septembrskih izgredov. Bil je tako zmešan, da se ni na ta težka očitanja niti k stvarnemu popravku oglašil. Mož bo moral na to odgovoriti. Izključeno je, da bi bila stvar le z včerajšnjim prizorom v deželnem zboru končana. Ljubljanski tržni nadzornik se je mogel včeraj prepričati, da se ljudje njegovega kalibra z našo večino ne bodo nekaznovano šalili.

O teku razprave podajamo vestno poročilo.

× × ×

Dnevni red 1. seje deželnega zbora kranjskega 28. decembra 1911: 1. Otvorjenje deželnega zbora. 2. Naznanila deželnozborskega predsedstva. 3. Obljuba treh novo izvoljenih deželnih poslancev. 4. Poročilo deželnega odbora o nekaterih premembah načrta zakona o gradnji in vzdrževanju javnih neerarških cest in potov. 5. Poročilo deželnega odbora o začasnem pobiranju deželnih priklad leta 1912. 6. Poročilo deželnega odbora o gradnji novega uradnega poslopja.

Deželni glavar pl. Šuklje otvori zasedanje, pozdravi vse poslance in deželnega predsednika barona Schwarza ter vse pozove, da sodelujejo, da se dvigne blaginja dežele. Nato omeni veselega dogodka v cesarski rodbini, ko je 20. septembra t. l. njegova cesarska in kraljeva visokost nadvojvoda Karol Franc Jožef praznoval svojo poroko s princeso Cito. Deželni glavar je nadvojvodi in nadvojvodinji ob tej priliki v imenu dežele čestital in dobil

od njiju toplo zahvalo celemu prebivalstvu dežele. Bog blagoslovi to zakonsko zvezo! (Dobro!) Deželni glavar napove v tem zasedanju za gospodarsko življenje cele dežele izredno važni vodopravni zakonski načrt ter nekoliko izpremenjeni načrt lovškega zakona. Nato nadaljuje nemško in konča slovensko s tem, da poudarja, da je cela zbornica kljub ostrim političnim naspotstvom med strakami edina in ljubezni do domovine in cesarske hiše. (Dobro!) Pozove poslance, naj zakličejo cesarju trikratni Živio!, čemur se zbornica navdušeno odzove.

Nato pozdravi deželne zastopnike deželni predsednik baron Schwarz, ki izjavi, da bo vlada radevolje sodelovala pri sklepanju za deželo važnih zakonov, ki so v tem zasedanju v razpravi.

Deželni glavar omenja, da se nahaja baron Codelli v Vzhodni Afriki in prosi, da se mu za celo zasedanje dovoli dopust. Se zgodi. Prem. knezoškof se je opravičil z duhovskimi opravili, ekscelenc baron Schwegel z zasedanjem delegacij, pl. Schollmayer je bolan, baron Apfaltrern se je opravičil z nekimi opravili. Deželni glavar naznanil dve interpelaciji poslanca Gangla glede napisov na eraričnih poslopijih in ustanovitve obrtne delavnice v Idriji.

Nato polože novoizvoljeni poslanci Vehovec, Reisner in Ribnikar običajno obljubo v roke deželnemu glavarju.

Na vrsto pride izprememba načrta cestnega zakona.

NEKATERE IZPREMEMBE NAČRTA CESTNEGA ZAKONA.

Poročevalc dr. Lampe izvaja v imenu deželnega odbora nekako sledeče:

V seji dne 25. oktobra l. 1910. je deželni zbor sprejel načrt zakona o gradnji in vzdrževanju javnih neerarških cest in potov in pooblastil deželni odbor, da pred izposlovanjem Najvišjega potrdila izpremeni, oziroma dopolni besedilo, v kolikor bi bilo morebiti potrebno in bi ustrezalo zmislu zakonskega načrta ter se ne dotikalo bistvenih določb. To pooblastilo je deželni odbor uporabil ter izvršil nekaj malih nebitvenih stilističnih izprememb in potem zakonski načrt predložil po c. kr. deželnem predsedstvu v Najvišjo sankcijo. C. kr. ministrstvo za javna dela je nato povzročilo, da se je dne 24. julija 1911 vršil na Dunaju o tem načrtu ministrski razgovor, ki so se ga udeležili tudi zastopniki deželnega odbora. Vpoštevaje uspehe tega razgovora je c. kr. ministrstvo za javna dela na podstavi sporazuma med udeleženi ministri napravilo nekaj pripomb k zakonu, ki naj bi jih deželni odbor, oziroma deželni zbor kranjski pri končni redakciji zakonskega načrta vpošteval.

Izmed teh pripomb sta kolikor toliko bistveni le dve, in sicer ona, ki se tiče prispevka mesta Ljubljane k deželnim cestnim zgradbam in avtomobilov.

C. kr. deželno predsedstvo je z dopisom z dne 22. oktobra 1911, št. 3655/pr., naznanilo deželnemu odboru vladne pomisleke proti zakonskemu načrtu in ga vsled naročila c. kr. ministrstva za javna dela obenem pozvalo, naj oziraje se na želje c. kr. vlade predela načrt in ga potem v izposlovanje Najvišje odobritve zopet predloži. Deželni odbor je v seji dne 27. oktobra 1911. l. sklenil predelati zakonski načrt po gori navedenih pripomb. Predelani zakonski načrt se je po c. kr. deželnem predsedstvu predložil v Najvišje potrjenje. Po dopisu tega predsedstva z dne 19. decembra 1911. leta, št. 4629/pr., je c. kr. ministrstvo za javna dela z razpisom z dne 18. decembra 1911, št. 8/18—II b, prepustilo spricho bližnjega zborovanja kranjskega deželnega zbora preduraku deželnega odbora, se mu li ne vidi primerno, zakonski načrt še enkrat predložiti deželnemu zboru.

Ker bo deželni zbor kmalu sklican in se torej stvar ne more zakasnit, uporablja deželni odbor to priliko, da predlaga deželnemu zboru izpremenjene paragrafe zakonskega načrta z nasvetom:

Visoki deželni zbor izvoli §§ 7., 8., 10., 11., 12., 15., 19., 22., 23., 25., 27., 32., 34., 35., 38., 40. in 48. v seji dne 25. oktobra l. 1910, sklenjenega načrta zakona o gradnji in vzdrževanju javnih neerarških cest in potov odobriti s primerno z vlado dogovorjenimi izpremembami.

Kakor omenjeno, ste bistveno važni izpremembi § 12. in § 25., 6.

§ 12., ki olajšuje v gotovi meri plačevanje prispevka, ki odpade na Ljubljano, se po novem besedilu glasi:

»Od stroškov za vzdrževanje deželnih cest I. in II. vrste, mostov in umetnih stavb na deželnih cestah nosi, v kolikor se ne pokrijejo iz posebnih virov (pravnoobstoječih skladov, pogodb itd.), prva tri leta, ko stopi v veljavo ta zakon, tri petine deželni zaklad, dve petini pa cestni okraj, katerih ozemlja se dotika ali po katerih ozemlju gre taka cesta. Po preteku triletno prehodne dobe morajo k tem stroškom prispevati deželni zaklad dve tretjini, udeležni cestni okraj pa eno tretjino.«

§ 25., 6, se pa v izpremenjenem besedilu glasi:

V področje deželnega zbora spada posebno . . . »6. dovoljevati, da se javne neerarške ceste in pota porabijo za druge namene, n. pr. za skladanje materiala, polaganje cevi, postavljanje drogov, dalje izdajati odredbe, s katerimi se voznja z avtomobilnimi vozili (avtomobilnimi vozovi, motornimi kolesi) po določenih, ozkih ali jako prometnih ali vsled svoje lastnosti za avtomobilno vožnjo manj pripravnih javnih neerarških cestah in potih za določeno dobo omeji ali popolnoma prepove.«

Generalna razprava.

Poslanec Jaklič predlaga v formalnem oziru, naj se po § 24. poslovnika o predlogu deželnega odbora takoj obravnava. — Poslanec dr. Triller odgovarja. — Jakličev predlog se sprejme. — Poslanec Gallé izjavi, da so od vlade nasvetovane in z deželnim odborom dogovorjene izpremembe cestnega zakona premajhne, da bi moglo veleposestvo svoje odklonilno stališče izpremeniti. — Dr. Tavčar izjavi bistveno isto in predlaga, naj bi se načrt vrnil deželnemu odboru, da stopi ta v dogovor z ljubljansko občino, da se mestu da primerna kompenzacija za bremena, ki jih ji novi zakon nalaga. — Poročevalc dr. Lampe izjavi, da ta predlog nima zdaj zmisla, ko se obravnava o zakonu in ne o kompenzaciji. — Pri glasovanju dr. Tavčarjev predlog propade.

Specialna razprava.

Deželni glavar hoče izprva dati predlog deželnega odbora v celoti na glasovanje, a na ugovor dr. Trillerja, da se mora, ker ima načrt več delov, otvoriti specialna razprava, odredi na njegovo željo specialno razpravo. — Dr. Triller predlaga različne izpremembe. — Referent dr. Lampe izjavi, da veleposestvo svojega stališča ni utemeljevalo, zato ne more veleposestvu ničesar odgovarjati. Kar se tiče ugovorov narodno-napredne stranke, je treba pibiti, da je namen novega cestnega zakona, ustvariti v deželi moderne občilne naprave. (Tako je! pri večini.) Kako je to, da se pritožujejo le zastopniki Ljubljane, druga mesta, trgi in vasi pa ne? Kaj pa hribovske vasi, ki imajo ponekod najslabše ceste, a brez ugovora plačujejo? (Tako je! pri večini.) Ljudstvo na političnih shodih je ta zakon soglasno odobravalo, pritožbe ni bilo nobene, s tem zakonom smo pokazali, da imamo zmisel za gospodarske zahteve dežele, zmisel, katerega pa nekateri drugi gospodje nimajo. (Pritrjevanje pri večini.) Pravičnost na vse strani! Kar se tiče kompenzacije, je gosp. dr. Tavčar apeliral na dobroto in postrežnost deželnega odbora. Na eni strani zahtevajo gospodje od nas dobroto in postrežnost, na drugi pa nas zmerjajo in zoper nas zabavljajo! (Tako je!) Predlagam, da deželni zbor zakon sklene, kakor ga deželni odbor predlaga.

Zakon se v 3. branju sprejme.

DEŽELNI PRORAČUN ZA LETO 1912.

Deželni odbor predlaga v ustavno obravnavanje deželni proračun za leto 1912. z nastopnimi opomnjami:

Skupna potrebščina znaša 6,521.326 K
skupno pokritje pa 2,594.512 K

Primanjkljaja je torej . . . 3,926.814 K

ki ga bo pokriti z deželnimi dokladami na neposredne državne davke, z deželnimi dokladami na državno užitnino in s samostojno deželno naklado na pivo, odnosno še z drugimi davščinami, ako se sklenejo.

Proti proračunjenemu primanjkljaju leta 1911., v znesku 3,630.691 K je primanjkljaj leta 1912. večji za 296.123 K.

Če bi ostale deželne doklade na neposredne državne davke in deželne doklade na državno užitnino neizpremenjene in bi se ne poskrbele nove davščine, bi bil račun o pokritju navedenega primanjkljaja sledeči: Primanjkljaj 3,926.814 K, 40 % deželne doklade na neposredne državne davke 1,500.000 K, 40 % deželna doklada na državno užitnino 480.000 K, samostojna deželna naklada na pivo 450.000 K, skupaj 2,430.000 K. Končni primanjkljaj 1,496.814 K. Proti proračunjenemu končnemu primanjkljaju leta 1911. v znesku 1,299.891 K je končni primanjkljaj leta 1912. večji za 196.923 K.

POOBLASTILO ZA POBIRANJE DEŽELNIH DOKLAD V DOSEDANJI MERI. PROVIZORICNO POBIRANJE DEŽELNIH DOKLAD.

Deželne doklade ostanejo stare. Poročevalc dr. Lampe v imenu deželnega odbora predlaga:

Da se omogoči pobiranje deželnih priklad od 1. januarja 1912 dalje, predlaga deželni odbor, vpoštevajoč, da je z ozirom na stanje deželnega proračuna za l. 1912. znižanje deželnih priklad l. 1912. izključeno: Visoki deželni zbor skleni: I. V pokritje primanjkljajev pri deželnem gospodarstvu naj se pobirajo od 1. januarja 1912 do onega časa, ko bo deželni proračun za l. 1912. definitivno ustanovljen, sledeče deželne priklade: 1. 40 % doklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa; 2. samostojna deželna naklada od porabljenega piva po 4 krone od hektolitra, toda s to omejitvijo, da ima odpasti pobiranje deželne naklade na pivo za oni del l. 1912., za katerega bi bil deželnemu zakladu ne glede na odkazovanja, ki se podelijo v smislu zakonov z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, in z dne 8. julija 1901, drž. zak. št. 86, oziroma v smislu na mesto teh zakonov stopivših zakonov, iz državnih sredstev odkazan znesek, ki je pri primernem preračunu za letni znesek najmanj enak čistemu dobičku, ki ga je imela dežela Kranjska v neposredno pretečenem koledarskem letu pri deželnih nakladi na pivo. 3. 40 % doklada na vse neposredne državne davke, izvenšiši osebni dohodninski davek in pridobninski davek krošnjarjev. — II. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi sklepu pod I. Najvišje odobrenje.

Deželne finance so v celi državi precej na slabem. Vlada pobira največje dohodke, dežele pa se morajo zadovoljevati z minimumom. Izdatki rastejo, pokritje pa ne v isti meri. Tako je tudi pri nas. Izdatki so vsi taki, da ni mogoče ničesar črtati. Tako izdatek za ljudsko šolstvo, ki je že dva milijona prekorlačil, izdatek za dobrodelne zavode itd. Z izredno varčnostjo se bo primanjkljaj sveda dal nekaj zmanjšati. Glede pokritja se moramo zavedati, da je imela dežela dve slabi letini, da konsum pada, kar se posebno pozna pri posrednih davščinah. Zato bi zvišanje doklad pomenilo za marsikatero sloje prebivalstva gospodarsko katastrofo. (Pritrjevanje pri večini.) Zato predlagamo, naj se doklade pobirajo v dosedanji meri. Predlagamo pa resolucijo na vlado, da čimprej sanira deželne finance. (Odobranje.)

